

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
ИЗХ № 11-00-013	29.06.2015г.

До Временната комисия на
43-то Народно събрание
за обсъждане на
Законопроект за изменение и допълнение на
Конституцията на Република България

**Становище от членове на Висшия съдебен съвет по Законопроекта за
изменение и допълнение на Конституцията на Република България**

Уважаеми членове на Временната комисия,

Висшият съдебен съвет е сезиран от председателя на Временната комисия за обсъждане на Законопроект за изменение и допълнение на Конституцията на Република България да изрази писмено становище по Законопроекта за изменение и допълнение на Конституцията на Република България № 554-01-103, внесен от група народни представители в Народното събрание на 26.05.2014 година.

С решение по т. 88.1 по протокол № 37 от 25.06.2015 г. Висшият съдебен съвет изрази становище, че предвидените промени със Законопроекта за изменение и допълнение на Конституцията на Република България могат да бъдат разглеждани и приети само от Велико Народно събрание. С решение по т. 88.2 от същата дата прие, че постъпили, в писмен вид и внесени в срок до 29.07.2015 г., становища на други членове на Висшия съдебен съвет да се представят на Временната комисия за обсъждане на Закон за изменение и допълнение на Конституцията на Република България към ВСС.

На основание приетото решение по т. 88.2 по протокол № 37 от 25.06.2015 г. на Висшия съдебен съвет, представяме становището си по Законопроекта за изменение и допълнение на Конституцията на Република България:

Позицията на Висшия съдебен съвет, че предлаганите промени могат да бъдат приети само от Велико Народно събрание намираме, че не е пречка в рамките да съгласувателната процедура по чл. 31 ЗСВ да се изрази становище и по съществуващото им. Въпросът дали ЗИД на Конституцията трябва да се приеме от обикновено или Велико НС е в сферата на компетентност на народното събрание, а конституционносъобразността на самия закон – в тази на Конституционния съд. Ако обсъжданият ЗИД на Конституцията бъде приет от обикновено народно събрание, той би могъл да подлежи на конституционен контрол относно това дали при неговото внасяне, разглеждане и приемане е спазен редът, установен в чл. 154 и 155 от Конституцията и дали в съответствие с чл. 153 от нея промяната не засяга въпроси от изключителна компетентност на Велико Народно събрание (чл. 158 КРБ) – т. 3 от решение № 3/10.04.2003 г. по к.д. № 22/2002 г. на Конституционния съд.

Съгласно чл. 31 ЗСВ, Висшият съдебен съвет, в рамките на съгласувателната процедура, следва да изрази становище по предложените със законопроекта промени в Конституцията в Глава шеста „Съдебна власт“. Позицията, че предлаганите промени в тяхната цялост могат да бъдат приети само от Велико Народно събрание касае конституционносъобразността на законопроекта в контекста на тълкуването по т. 3 от решение № 3/10.04.2003 г. по к.д. № 22/2002 г. и избягва отговора – необходимо ли е разделяне на Висшия съдебен съвет на две колегии по кадровите въпроси и ако той е положителен (както се поддържаше при приемането на Стратегията за съдебна реформа) как да бъде уредено в Конституцията, т.е. какви са нашите конкретни виждания по нормативните предложения.

Отказът да се формира становище по представените изменения и допълнения със законопроекта по съображения, че същите са извън прерогативите на обикновено народно събрание, по същество лишава Висшия съдебен съвет от възможността да заяви конкретна позиция необходима ли е промяна в начина на управление на съдебната власт, в организацията и функциите на кадровия орган и на Инспектората, и каква е конкретната визия същата да бъде постигната, така че да отговори на очакванията и изискванията на магистратурата и на обществото за промени в съдебната власт, като гаранция за независима, компетентна и справедлива правосъдна система, съответна на европейските стандарти.

В представения ЗИД на Конституцията се очертават четири съществени промени:

1. Промяна в организацията и функционирането на Висшия съдебен съвет чрез:

- Формиране на две колегии – за съдиите и за прокурорите и следователите по всички кадрови въпроси и пленум – по въпросите, свързани с бюджета, организация на квалификацията на магистратите, общи организационни въпроси, управление на недвижимите имоти на съдебната власт и прекратяване мандата на избран член при условията на чл. 130, ал. 8 КРБ.

Положително становище:

Постига се основна цел – гарантиране на независимостта на съдиите в степен, съответна на европейските стандарти, с необходимия баланс за отчетност и демократична легитимност¹ чрез парламентарната квота, съобразяване с многобройните препоръки в тази насока;

Разпределянето на компетентностите относно кадровите въпроси, избори на административни ръководители и заместниците им и дисциплинарната отговорност в две колегии съответства на професионалната компетентност на избраните членове на ВСС от съответната квота (съдебна и на прокурорите и следователите) и ясно дефинира отговорностите им за кариерното развитие на магистратурата пред съответната гилдия.

- Отмяна на предвиденото тайно гласуване по основни кадрови въпроси, в т.ч. дисциплинарно санкциониране на магистратите, като начинът на вземане на решения по същите – с явно или тайно гласуване, е предвидено да се уреди в Закона за съдебната власт.

Положително становище:

С отмяната на чл. 131 КРБ, който предвижда тайно гласуване по тях, този въпрос ще бъде решен на законово ниво, което ще позволи диференциране на различните хипотези. Този подход дава възможност да се отчете дали превес трябва да има тайната на вота като гаранция за самостоятелно и лишено от външни влияния решение или трябва да надделява явното поемане на отговорност за съответния избор. В подкрепа на явното гласуване при избор на административни ръководители, тезата ясно е мотивирана в особеното мнение на конституционните съдии Емилия Друмева, Благовест Пунев, Стефка Стоева и Румен Ненков по к.д. № 6/2011 г. относно оспореното допълнение в чл. 171, ал. 1 от Закона за съдебната власт, в края на което е изтъкнато: „Не споделяме довода в искането, че явното гласуване ще zlepостави свободомислещите членове на ВСС и ще доведе до колегиалното неудобство. Доводът не е юридически, а и личното решение при гласуването на всеки от членовете на съвета, които съгласно чл. 130, ал. 2 от Конституцията и чл. 17, ал. 1 ЗСВ са с високи

¹ Становище № 403/2006 г. на Венецианската комисия

професионални и нравствени качества, не следва да се определя от начина на упражняване на вота.”

2. Увеличаване на правомощията на Висшия съдебен съвет с предоставяне правото да управлява недвижимите имоти на съдебната власт.

- Предлага се да се отмени текстът на чл. 130а, т. 2 от Конституцията, съгласно който министърът на правосъдието управлява имуществото на съдебната власт и се оторизира Висшият съдебен съвет да управлява недвижимите имоти на съдебната власт.

Положително становище, със забележка, че следва това правомощие да е идентично като съдържание с това на предлаганата за отмяна конституционна норма:

Въпросът с управление на имуществото на съдебната власт е намирал различно конституционно и законодателно разрешение и е бил предмет на разглеждане и произнасяне на Конституционния съд в няколко решения в контекста на независимостта на съдебната власт, включваща самостоятелен бюджет и като част от фундаменталния принцип за разделението на властите, баланса и взаимодействието между тях. Критичен е прочитът на правомощието по чл. 130а, т. 2 на министъра на правосъдието в решение № 8/2007 г. по к.д. № 5/2007 г. на Конституционния съд, най-ярко изразен в особеното мнение на съдия Румен Янков, според което с приемането на чл. 130а, т. 2 КРБ се накърнява независимостта на съдебната власт и принципът за разделение на властите. С отмяната на т. 2 на чл. 130а и връщането на правомощието да се управлява имуществото на съдебната власт в сферата на компетентност на Висшия съдебен съвет, се възстановява балансът на разделението на властите и правото на самостоятелен бюджет, като част от независимостта ѝ.

- Намаляване мандата на изборните членове на Висшия съдебен съвет от пет на четири години.

Положително становище:

Мандатът на ВСС трябва да бъде разгледан в два аспекта:

- Срок на работа, който е съотносим с мандатите на действие на институциите, с които изборът на персоналия състав на ВСС и на упражняване на правомощията му е в пряка корелация: а) на народното събрание – с оглед избора на парламентарната квота на членовете на ВСС; б) с този на председателите на Върховния касационен съд и Върховния административен съд и на главния прокурор – като членове по право на ВСС и в) на Инспектората към ВСС – с оглед на настоящите и бъдещи правомощия, които се възлагат на главния инспектор и инспекторите, пряко свързани с функциите на ВСС.

Промяната на мандата на ВСС от пет на четири години няма да доведе до дисбаланс с мандатите на изброените институции: На първо място, защото предлаганият срок съвпада с конституционноустановения срок на мандата на народните представители и инспекторите, който е преценен като достатъчен и обществено приемлив, за да упражняват ефективно функциите си, а мандатите на председателите на Върховния касационен съд и Върховния административен съд и на главния прокурор и в действащата и в бъдещата уредба надхвърля мандата на ВСС (отделен е въпросът и подлежи на обсъждане съразмерността между техния мандат и предлагания четиригодишен мандат на ВСС); бъдещата разлика в мандатите на членовете на ВСС и главния инспектор не би имало негативен ефект по аналогия със съществуващата и понастоящем разлика в мандатите на ВСС и председателите на върховните съдилища и главния прокурор. На следващо, във времеви параметри – в реалния обществено-политически живот на институциите изборите на персоналия им

състав не съвпадат, т.е. възможността всяка легислатура да избира повторно „своя“ парламентарна квота във ВСС е минимизирана.

- Срок на работа на изборните членове като период, в който напълно или частично (в зависимост от начина на функциониране на ВСС – като постоянен или непостоянен орган) не упражняват магистратските си правомощия.

Предлаганият по-кратък срок скъсява времето, през което съдиите, прокурорите и следователите няма да изпълняват преките си професионални правомощия и съответно намалява степента на риска от професионална деквалификация и откъсване от магистратурата, в която работят, а от друга страна е достатъчно дълъг, за да им позволи да упражняват ефективно и ефикасно правомощията си в кадровия орган.

3. Промяна в организацията, функционирането и правомощията на Инспектората към Висшия съдебен съвет.

Със законопроекта се предвижда шест от инспекторите да се избират за извършване на проверки на работата на съдилищата и четири – за извършване на проверки на работата на прокуратурата и следствието. Възлагат се на Инспектората проверките за конфликт на интереси, на имуществените декларации, за интегритет и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите. Повишават се изискванията за заемане длъжността „главен инспектор“.

Положително становище:

- Възлагането на проверките за професионалната дейност на съдиите, прокурорите и следователите от инспекторите в съответствие с упражняваните от тях до избора им правомощия в съответната област на магистратурата – съд, прокуратура и следствие, е позитивно, тъй като ще се извършват от лица, които са професионално компетентни и ориентирани в спецификата на работа на съответния орган на съдебната власт.

- С възлагането на Инспектората на проверките за интегритет на съдиите, прокурорите и следователите и за нарушаване на независимостта им се постига създаването на обща компетентност на един орган, чийто персонален състав е избран при разписана ясна процедура, основана също на принципите за прозрачност, публичност и отчетност, със стаж в сферата на магистратурата, за цялостна проверка на професионалните и морални качества на магистратите. Този подход гарантира в висока степен от една страна обективни, ефективни проверки и от друга – независимостта на магистратурата.

- Повишаване на изискванията за заемане на длъжността „главен инспектор“, закрепени на конституционно ниво, препятства конюнктурните промени в законодателството и съответства на повишаване ролята на Инспектората в съдебната власт с предлаганите промени в основния закон. Необходимо е допълнително обсъждане на изискването за специален 10 годишен стаж само като съдия, тъй като се изказват съображения, че е ограничително спрямо останалите магистратски професии.²

4. Разширяване кръгът на органите, които могат да сезират Конституционния съд.

В представения законопроект се предвижда правото на:

- на всеки съд, когато установи несъответствие на приложимия закон с Конституцията, да спре производството по делото и внесе въпроса в Конституционния съд;

² В тази насока е решение на КС №10/2011г. по к.д. № 6/2011г.

- на Висшия адвокатски съвет да сезира Конституционния съд с искане за установяване на противоконституционност на закон, с който се засяга статута на свободната, независима и самоуправляваща се адвокатура или се нарушават права и свободи на граждани.

Положително становище:

Предоставянето на правомощие на всеки съд да сезира Конституционния съд за противоречие на законови норми с основния закон трябва да бъде подкрепено, тъй като ще допринесе за повишаване и укрепване на ролята на независимата съдебна власт при взаимодействието ѝ с останалите власти, без да наруши конституционно установения баланс при разделението на властите. Този прерогатив осигурява конкретна правна възможност за защита на правата и основните свободи на гражданите и има съществено значение за реалното прилагане на основния конституционен принцип на правовата държава, съгласно чл. 4, ал. 1 КРБ. Така се изравнява с правомощието на съда по отношение на сезирането на Съда на Европейския съюз с искане за преюдициално заключение, когато трябва да се приложи правото на Европейския съюз. Изразените опасения в публичното пространство за евентуална злоупотреба с това правомощие от съда не намират основание както в съществуващата практика по упражняването му от двете върховни съдилища, така и в практиката на отправените преюдициални запитвания до Съда на Европейския съюз, освен това принципът на добросъвестност в работата на съдебните органи се презумира, а задължение на законодателя е да създаде достатъчно механизми, за да не се нарушава.

Аналогични са съображенията по отношение на правомощията на адвокатурата, със забележка, че засягането на статута на свободна, независима и самоуправляваща се адвокатура следва да е в пряка връзка и/или има за последица нарушаване правата и свободите на гражданите. В рамките на общественото обсъждане могат да бъдат възприети различни механизми за предотвратяване на злоупотреба с правомощието с цел забавяне и/или препятстване на правораздаването.

С настоящото становище, с оглед етапа на процедурата по обсъждане на Законопроекта за изменение и допълнение на Конституцията на Република България, не се предлагат конкретни редакционни бележки по съдържанието на нормативните текстове.

По изложените съображения, в рамките на съгласувателната процедура по чл. 31 ЗСВ, становището ни е, че следва да бъдат подкрепен представеният Законопроект за изменение и допълнение на Конституцията на Република България. Прерогатив на законодателната власт е да приеме измененията и допълненията на конституционните норми в съответствие с изискванията на Глава девета от КРБ и да уреди на законово ниво ред и условия за прилагане на предлаганите промени в конституционните норми, по начин, който ще гарантира целения позитивен ефект за съдебната власт и обществото.

Юлия Ковачева

Галина Карагьозова

Камен Иванов

Калин Калпакчиев

Юлиана Колева

Соня Найденова

/с резерви относно формирането на
две колегии на ВСС – изм. на чл. 130а от КРБ/

Елка Атанасова

/с отрицателно становище по
отношение изменението на чл. 130а, свързано с
разделянето на ВСС на 2 колегии и правомощията им,
както и по отношение на чл. 132а, ал. 2 за
предвидения специален стаж 10 г. като съдия за
гл.инспектор/

Магдалена Лазарова

/с резерви относно намаляване
мандата на изборните членове на ВСС и относно
предвидения специален стаж 10г. като съдия за
гл.инспектор /

ВИСШИ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
11-00-011 /	25.06.2015

СТ А Н О В И Щ Е

От

Михаил Кожарев-член на Висшия съдебен съвет

Относно:

Проект на закон за изменение и допълнение на
Конституцията на република България

Уважаеми дами и господа,

Считам, че са необходими конституционни промени, свързани със структурната и организационна реформа на съдебната власт в България.

Това е наложително от гледна точка на обективната реалност, сложилите се обществени отношения в областта на правосъдието, включително и в международен план, както и цялостното обществено-икономическо развитие на държавата ни, в контекста на членство в Европейския съюз / ЕС /.

Намирам, че реформата на съдебната власт трябва да е цялостна, всеобхватна и дълбока.

Това според мен означава да се промени формата на държавно управление.

С оглед спазване на Конституцията на република България / КРБ / , недопускане на волунтаризъм в тълкуването и , както и предотвратяване на противоконституционни промени, засягащи съдебната власт, моето мнение е, че предлагания и поставен на вниманието ни проект на закон за изменение и допълнение на конституцията на република България не може изцяло да бъде разгледан и приет от Народното събрание /НС/.

Съобразно чл. 158 т. 3 от КРБ „Великото народно събрание/ ВНС / , решава въпросите за промени във формата на държавно устройство и държавно управление.

Кога са налице промени във формата на държавно устройство и държавно управление?

По въпроса нееднократно се е произнесъл Конституционния съд на РБ /КС/.

В решение № 3 от 10 04 2003 г. на КС по к. д. № 22/2002 г. са поставени от главния прокурор два въпроса, свързани с тълкуване на разпоредбите на чл. 158 т. 3 от КРБ и един въпрос, свързан с контрол за конституционност по отношение чл. 149 ал. 1 т. 2 КРБ.

Както е известно, съдебното решение е единство от мотиви и диспозитив.

В разглежданото решение на КС такова единство е налице и по отношение на трите зададени въпроса, като отговорите са ясни и категорични.

Така, още в частта от решението, с която се определя предмета на делото и се цитират поставените въпроси, в раздел I, т. 2. буква „г“ изрично е изяснено, че питането се отнася и до промяна на мандата на конституционен орган, вкл. и Висшия съдебен съвет /ВСС/, т.е. дали такава промяна на мандата е промяна във формата на държавно устройство и държавно управление.

В раздел IV А т. 2 от мотивите на решението си, КС е отговорил на въпроса, че промени в структурирането, начина на образуването, статута и мандата на основните органи и установения между тях баланс е промяна на формата на държавно управление.

Недопустимо е, казва КС, обикновено народно събрание да направи промяна в определените от КРБ организация, функции и статут на основните конституционни органи, които осъществяват държавното управление и баланса между тях.

В решението си-т. 2 от диспозитива, КС е постановил, че във формата на държавно управление ВНС е изградило система от висши държавни институции-Народно

събрание, президент, вицепрезидент, Министерски съвет, Конституционен съд и органите на съдебната власт-Върховен касационен съд, Върховен административен съд, прокуратура, следствие и Висш съдебен съвет, тяхното съществуване, мястото им в съответната власт, организацията, условията и мандата им.

Ето защо всеки закон, с който обикновено НС измени или допълни КРБ по чл. 158 т. 3 от нея, подлежи на контрол за конституционност, дали промяната не засяга въпроси от изключителната компетентност на ВНС.

В друго свое решение :№ 8 /1 09 2005 г. „, постановено по к. д. № 7/2005 г. КС отново се е занимавал с поставени от ВКС въпроси, свързани с тълкуване на разпоредбите на чл. 153 и чл. 158 т. 3 КРБ.

Питанията са пет, като първите четири засягат съдилищата, прокуратурата, следствието и МВР, а петия въпрос е поставил питането, дали ще представлява промяна във формата на държавно управление, ако в КРБ се извърши промяна в структурата и начина на избиране на ВСС.

В раздел II от мотивите си, КС е отклонил разглеждането по същество на искането по т. 5 като недопустимо. Това е постановено и в диспозитива на решението-т. 2.

Отново се позовавам на общоприетото-че съдебното решение е единство на мотиви и диспозитив.

Затова не приемам онази част от мотивите на проекта на закон за изменение и допълнение на КРБ-т. 3, в която е цитирана т. 1 от диспозитива на решение № 8/2005 г. на КС.

Това е така, защото тази част от същия се отнася до взетото от КС решение по първите четири питання на ВКС по това дело. Те не засягат ВСС, а прокуратурата, съдилищата и следствието.

Освен това в самия диспозитив е налице условие-промени в реструктуриране, оптимизиране от съдържателна гледна точка и прецизиране на отделни функции на органи в рамките на съдебната власт, поставяне на акценти или уточняване на техни правомощия или наименования, както и взаимодействия с институции на други власти, могат да се правят от НС, **но само ако с тях не се нарушава балансът между властите** и се съблюдават основните принципи, върху които е изграден основния конституционен модел на държавата-правата на личността, народният суверенитет, политическият плурализъм, правовата държава, върховенството на правото, разделението на властите и независимостта на съдебната власт.

Точно тази условност на цитираното решение е обусловено от предходното-№ 3/2003 г. в което е изтъкнато, че **промяна в структурирането, начина на образуването, статута и мандата на основните органи и установения между тях баланс представлява промяна на формата на държавното управление.**

Именно тази е връзката между двете решения.

Тя е подчертана и от недопустимостта на питането по т. 5 от второто решение-№ 8/2005 г. точно защото по този въпрос вече се е произнесъл КС в решение № 3/2003 г.

Съгласно чл. 21 ал. 6 от Закона за Конституционен съд/ЗКС/, когато КС се е произнесъл с решение или определение за недопустимост на направено искане, по същия предмет не могат да се правят нови искания.

Според чл. 14 ал. 6 ЗКС решенията на КС са задължителни за всички държавни органи, юридически лица и граждани.

Посочените разпоредби визирам, като имам предвид не само споменатите дотук две решения, а и други, вкл. и решение № 13 от 15 12 2010 г. на КС, постановено по к.д. № 12/2010 г., съгласно чийто мотиви и диспозитив промяна в основанията за

предсрочно прекратяване на мандат е допустима.Тя може да се извърши по реда на промяна в КРБ,по отношение на конституционно уредените мандати.

Точно такъв е мандата на ВСС.

Мисля, че предсрочно прекратяване на мандата на ВСС може да се извърши единствено от ВНС,но и не само това-само ВНС може изобщо да промени времетраенето на мандата на ВСС във времето,не само на точно този персонален състав на съвета.Също така само ВНС може да извърши всички структурни и организационни промени в състава на ВСС.

Произнасянето от обикновено НС по тези въпроси е противоконституционно и противоречи също така и на ЗКС.

Налага се в този случай,аналогично да се зададе въпроса,може ли обикновено НС да промени мандата и организационната структура на други конституционни органи-например-да увеличи или намали мандата на Народната събрание, да го раздели на няколко органа –една част от народните представители да заседават в комисии и всяка да взема решения,друга-да се занимава с предложенията и назначенията,респективно-да избира членове на колективни или индивидуални органи ,трета-да се занимава с парламентарен контрол и т. н.,а като цяло НС да приема закони.

Структурата и устройството ,както и организацията на ВСС силно наподобяват тази на НС-членовете на съвета,както и народните представители работят в комисии като помощни органи,съобразно компетентността си предлагат проекторешения на пленарния състав,които се приемат от него.

Становището ми е ,че всички промени в предложения проект за изменение на КРБ,които са били предмет на разглеждане от обикновено НС и са били приемани от него-ДВ бр. 85 2003 г.,ДВ бр. 27/2006 г.,ДВ бр. 12 /2007 г.е допустимо и конституционносъобразно да се приемат и понастоящем от обикновено НС.Такива текстове,отнасящи се и до съдебната власт са приемани,а в настоящия проект на закон за изменение и допълнение на КРБ също има и няма пречка да се гласуват от НС.

Но те няма да представляват тези дълбоки,всеобхватни и цялостни,ако не се променят процесуалните закони,както и други устройствени закони,свързани с тях, за да има ефективно и ефикасно правосъдие

Член на ВСС:

Михаил Кожарев

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
11-10-019	30.06.2015г.

ДО
ВРЕМЕННАТА КОМИСИЯ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ЗА
ОБСЪЖДАНЕ НА ПРОЕКТА НА ЗИД НА КОНСТИТУЦИЯТА НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТАНОВИЩЕ

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. № ВКПК-553-68-1
Дата: 30 / 06 / 2015г.

Относно проекта на Закон за изменение и допълнение на Конституцията на Република България

Уважаеми народни представители,

Решението за промяна в Конституцията на Република България е въпрос на политическа воля, която Вие като представители на законодателната власт сте компетентни да решите. Принципният въпрос е, че политическата власт трябва да създаде нормални условия за функционирането на съдебната власт, последната като част от държавната власт, като създаде законовите гаранции както за правната стабилност и утвърждаване принципите на правовата държава, така и гарантиране независимостта на съдебната власт. До колко с предложените изменения в действащата Конституция се дава отговор на този принципен въпрос, лежи на Вашата отговорна позиция.

С предложените изменения се предвижда 1/ промяна в структурата, функционирането и мандата на ВСС; 2/увеличение правомощията на ВСС във връзка с управление на съдебното имущество; 3/промяна в организацията, функционирането и правомощията на Инспектората към ВСС и 4/ разширяване кръга на органите, които могат да сезират Конституционния съд.

Поддържаеме становището относно невъзможността Обикновено Народно събрание да прави изменения на Конституцията засягащи структурирането, начина на образуване, статута и мандата на основните конституционни органи, които осъществяват държавното управление. Такъв конституционно установен орган на съдебната власт е Висшият съдебен съвет. В който смисъл е Решение №3 по к.д. №22/2002г на Конституционния съд, образувано по искане за тълкуване на

Конституцията по въпросите: „какво означава изразът”форма на държавно устройство и на държавно управление” и ”кога са налице промени във формата на държавно устройство и държавно управление”.

По съществуването на предлаганите изменения на Конституцията:

По предложените промени в структурата, мандата и функционирането на ВСС уредени в ЗИД на КРБ, §2. В чл.129 ал.1:

Отрицателно становище:

Назначаването на съдии, прокурори и следователи от „съответната съдийска и прокурорска колегия” не би гарантирало независимостта и възможността за външно влияние, или за прокарване на лични интереси и фаворизиране, обратното-би ги създавало.

С приемането на Конституцията на Р.България през 1991г от VII Велико Народна събрание и създаването за пръв път на Висшия съдебен съвет, като орган на съдебната власт-видно от стенографските протоколи от заседанията на ВНС и на Комисията за изработване на проекта за Конституцията, цялостната идея свързана със създаването му е била: **избирането на съдиите, прокурорите и следователите да става по един и същ начин от един кадрови колективен орган** в самата съдебна власт. Основната цел на което е, да осигури независимостта на съдебната власт. В този смисъл Решение №10/2011г по к.д. №6/2011г на Конституционния съд.

На следващо място: В Доклада на Венецианската комисия за независимостта на съдебната система/Венеция 12-13 март 2010г/ в раздел III, т.3 ”Назначаване на консултативни органи” се приема Становище 10 на КСЕС относно ”Съдебната власт в служба на обществото” с изразената в него позиция относно Съвета на съдебната власт, който **„може да бъде съставен или изцяло от съдии, или да има смесен състав от съдии и членове, които не са съдии....като смесеният състав на съвета би имал предимство”**. Позицията на Венецианската комисия е **по-нюансирана** по въпроса, а именно: в т.31 цит.” 44. В Европа съществуват разнообразни системи за съдийски назначения и няма единен модел, който да е приложим към във всички страни”. В обобщение становището на Венецианската комисия в посочения доклад е, че ”сздаването на **независим съдебен съвет, който да има решаващо влияние върху решенията за назначаване и кариерата на съдиите**, е подходящ метод за гарантиране независимостта на съдебната система. **Предвид богатството на правната култура в Европа, която е ценна и трябва да бъде охранявана, не съществува един-единствен модел, който да е приложим във всички страни**. Като отчита разнообразието на правните системи, Венецианската комисия препоръчва тези държави, които не са го направили да обмислят създаването на независим съдебен съвет или подобен орган. **При всички случаи съветът трябва да има плуралистичен състав, в който съществено предимство, ако не и мнозинство, трябва да имат членовете**

съдии. Освен когато са членове по силата на заеманата от тях длъжност/по право/,съдиите трябва да бъдат избирани за членове от своите колеги”.

/Съдебни съвети със смесени състави в Европейските държави например има в Италия,Белгия,Франция,Румъния,Испания,България и др./.

Не възразяваме по предложението за разделяне на Висшия съдебен съвет на две колегии-такава на съдиите,и такава на прокурори и следователи.Които колегии да вземат решения по кадрови и дисциплинарни въпроси за магистратите,**но да ги внасят за приемане от пленарния състав на колегиалния орган Висш съдебен съвет.Т.е. решенията по назначаване,освобождаване,кариерно развитие и дисциплинарни въпроси да се решават от Пленума,от целия състав на колективния орган.**

/В който смисъл са предложените изменения на ЗСВ в законопроекта изготвен от народни представители от ГЕРБ и в законопроекта изготвен от народни представители от АБВ/.

По отношение на §3,в чл.130 ал.4-замяна на мандата на членовете на ВСС от пет на четири години.

Отрицателно становище.

Висшият съдебен съвет по своя характер е административен орган на съдебната власт.От своя страна административните длъжности в органите на съдебната власт, т.е. на административните ръководители ,чиято мандатност беше въведена с първата поправка в Конституцията от 2003г, този срок е в размер на 5 години.Единният подход при уреждане мандатността в съдебната система предполага еднакво регулиране мандатността в цялата система към която принадлежи ВСС.

По отношение §4 и създаването на нов чл.130а и чл.130 б :

Отрицателно становище.

В този смисъл изложените мотиви към §2,са относими като отрицателни и към предложеното изменение в чл.130 и чл.130а и чл.130б от Конституцията,както и в мотивите на вносителите към тях.В мотивите са цитирани извадки от Становище 10 на КСЕСС и Становище 403/2006г на Венецианската комисия,като е акцентирано на препоръката относно състава на Съвета :” съществена част или мнозинството от членовете на съвета да се избират от самата съдебна система”.В тази част мотивите противоречат на предложеното изменение в чл.130а ал.1 от Конституцията в ал.2 „съдийската колегия да има 13 членове,от които 6 да се избират от общото събрание на съдиите ,а петима от НС”.Логично би се поставил в случая въпроса: шестима,т.е. с един повече съставлява ли „съществена част” от мнозинството или пък съставлява ли”мнозинство”?Отговорът е не.

Другият въпрос,който би се поставил е: по-голяма или по-малка е вероятността от външно влияние или капсулиране на определени

възможни интереси и зависимости спрямо колегиален орган състоящ се от 25 члена или върху колегия състояща се от 13 члена/за прокурорската колегия-върху 12 члена/.Ако приемем ,че изложеното в мотивите на законопроекта относно необходимостта от вземане на кадровите решения за съдии от Колегията на съдиите,и кадровите решения за прокурори и следователи от Колегията на прокурорите-действително цели да гарантира неправомерен натиск и влияние.Очевидно не.

По отношение изменението на чл.130б ал.2 от КРБ;

Отрицателно становище.С предложеното изменение,се дава право на министъра на правосъдието,в качеството му на орган на изпълнителната власт „да присъства на заседанията на съдийската и прокурорска колегии,с право на съвещателен глас”.Предвиденото ново правомощие на министъра е недопустимо противоречие с принципа за разделение на властите,на върховенството на закона в правовата държава.Това изменение само потвърждава очертаващата се тенденция за увеличавана правомощията на министъра на правосъдието в дейността на независимата съдебна власт,отчитайки хронологично съдържанието на третата поправка на Конституцията през 2006г.

По отношение измененията в чл.130а ал.6 т.6 от Конституцията,предвиждаща компетентност на Пленума на ВСС да управлява недвижимите имоти на съдебната власт,

Положително становище.

От 1991г,с приемане на настоящата Конституция на Р.Б и създаването на Висшия съдебен съвет,управлението на недвижимите имоти на съдебната власт беше възложено на този орган.С третата поправка на Конституцията от 2006г ,бяха увеличени правомощията на министъра на правосъдието по отношение на независимата съдебна власт давайки му такива-да предлага проекта за бюджет на съдебната власт,да предлага кадрови решения ,както и да управлява съдебните сгради.От 2006г до момента ноторно известен факт е изключително тежкото състояние на сградния фонд в съдебната власт.Години наред проявяваното от министрите на правосъдието дезинтересиране и пасивност по решаване въпросите на съдебните сгради,доведе до това,щото построените в началото на миналия век съдебни палати въз основа на приетият през 1926г Закон за построяване на сгради за съдебни места в Царство България , сега са на път от саморазрушаване.И в голяма степен не отговарят на понятието”храмове на правосъдието”,но отразяват етапа на духовната и материална култура на обществото ни.

Ето защо,управлението на съдебните сгради следва да бъде предоставено отново на самата съдебна система,в лицето на нейния административен орган Висшия съдебен съвет.Разбира се,в органическа връзка с осигуряването на такъв бюджет,който да прави възможно това управление.

Положително е становището по отношение §9 ал.2, относно увеличеният кръг субекти имащи право да сезират Конституционния съд,като адекватно решение с принос в защитата на правата и основните свободи на гражданите в правовата държава.

Уважаеми народни представители,

Предложената пета поправка в Конституцията на Р.България,четири от които до момента единствено в глава VI „Съдебна власт”,изразяващи се в структурните промени на Висшия съдебен съвет,не дава обосноваан отговор на основния въпрос: биха ли довели , тези поправки в Конституцията , до по-ефективно и справедливо правосъдие,от каквото се нуждаят гражданите на България и в чието име се осъществява правосъдието.

1. Каролина Негелева
2. Мария Казимова
3. ^{с ирил. пр. Стамболиев} Ганя Георгиева
4. Даниела Костова
5. Незабрежна Стоева
6. Велимир Зунев
7. Стефан Пандур
8. Румен Белев
9. Весела Маджарска
10. Румен Георгиев

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
88-00-209	30-06-2015

СТАНОВИЩЕ

от Мария Кузманова –член на ВСС
по проекта на ЗИД на КРБ внесен
в НС на 26.05.2015 г.

В отговор на предоставената възможност за изразяване становище по проекта на ЗИД, внесен от група народни представители, считам за необходимо да изразя своите бележки относно промените :

1. Относно факта, внесените промени дали могат да бъдат приети от Велико народно събрание или от Обикновено народно събрание, това е въпрос по който следва да се произнесе единствено законодателния орган. Дали да се приложи същия ред по който бе приета четвъртата поправка на Конституцията на 2.02.2007 г.(обн. ДВ, бр.12 от 6.02.2007 г) или друг това е в неговите прерогативи.

2. Разделянето на ВСС на две квоти съдийска и прокурорска, съгласно мотивите към законопроекта е обосновано за преодоляване "едновременното администриране от сега действащия ВСС на различни по своята природа функции и логика институции - съдът и прокуратурата". Това означава, че управлението на съдебната власт се разделя на компетенции отделно за съда и отделно за прокуратурата и общи компетенции за съдебната власт от новия орган на ВСС – неговия Пленум. По положение, че съдебната система няма да се разглежда като цялостен управленски механизъм в качеството си на третата съставна част от държавната власт на РБългария този подход има своите предимства и недостатъци. Положително е разделението на колегиите по кадровите въпроси, изборите на административни ръководители и техните заместници и дисциплинарната отговорност. Броят и начина на избиране на членовете, мандата на действие на ВСС имат своите недостатъци.

От една страна броя и начина на избиране членовете на ВСС съгласно чл. 130 ал.1,2 и 3 от Конституцията се запазва, но в единадесетте члена избрани от НС се регламентира избор на шестима членове в прокурорската срещу петима в съдийската колегии при положение, че към **22.06.2015** г. съдиите с тези от ВКС и ВАС в страната по щат са **2423** от които заети **2230** към прокурори и следователи вкл. във ВКП и ВАП по щат **2297** в това число следователи по щат **534**, от които заети **1920** в това число следователи **466**. Броят действащи съдии надвишава общия брой действащи прокурори и следователи. От друга страна преобладаващия брой съдии в РБългария, не е съобразен в достатъчна степен с броя

членове на съдийската колегия - тринадесет срещу дванадесет от прокурорската колегия. В мотивите към законопроекта липсват аргументи за този подход. Това би затруднило правомощията на Пленума при гласуванията по чл. 130а ал.6 и би се отразило негативно за съдилищата.

3. Като изключително важен въпрос в мониторинговите доклади от м.май 2006 и м. септември 2006 г. ЕК отбеляза че *"ролята на ВСС е отслабена поради факта, че той не е постоянно действащ орган. Неговите членове са магистрати на пълно работно време, често ръководещи съдилища прокуратури и следствени служби, което включва значителен брой задължения."* Отново бе наблегнато на това, че *"съставът и функционирането на ВСС са все още повод на опасения: членовете продължават да изпълняват и другите си задължения и затова не могат да работят постоянно"*. Тези препоръки бяха наложени с промяната в Конституцията през м. февруари 2007 г. За съжаление липсва оценка за ефективността от постигнатото до момента от постоянно действащия ВСС и комплексна оценка за бъдещите насоки за развитието. Текущ изследователски процес от 2007 г. насам проследяващ действието на ново-въведените правни норми и конструкции и вградимостта им в общата действаща правна рамка на независимата съдебна власт не е проведен.

4. Няма ли да е по удачно управлението имуществото на съдебната власт да продължи да е функция на министъра на правосъдието, каквато е вековната практика в България. С предлаганата промяна като правомощие на Пленума допълнително ще се ангажира ВСС за провеждане обществени поръчки и ангажиране материални ресурси, а това ще се отрази и като финансови средства.

5. Би следвало да се уеднакви начинът по който се избира парламентарната квота във ВСС и членовете на Инспектората. Дали това ще бъде 2/3 при избора на единадесетте члена на ВСС или изборът на членовете на ИВСС да става със същото мнозинство каквото е и за членовете на ВСС и би могло с тази промяна да се въведе.

6. Положителна е идеята ВСС да внася за разглеждане в НС доклада на ИВСС както и предвидената възможност НС да може да изслушва и приема и други доклади на главния прокурор, тъй като в мотивите се сочат правните последици с които е свързано представянето им.

По отношение на останалите предложения, отнасящи се до съдебната власт и юриспруденцията на Конституционния съд споделям идеите в законопроекта.

28.VI.2015 г.

Изготвил становището